



**Convención sobre os
Dereitos do Neno**

Distr.
XERAL

CRC/C/OPSC/ESP/CO/1
17 de outubro do 2007

ESPAÑOL
Orixinal: INGLÉS

COMITÉ DOS DEREITOS DO NENO
46º período de sesións

**EXAME DOS INFORMES PRESENTADOS POLOS ESTADOS PARTES
CONFORME AO PARÁGRAFO 1 DO ARTIGO 12 DO PROTOCOLO
FACULTATIVO DA CONVENCIÓN SOBRE OS DEREITOS DO NENO
RELATIVO Á VENDA DE NENOS, Á PROSTITUCIÓN INFANTIL E Á
UTILIZACIÓN DE NENOS NA PORNOGRAFÍA**

Observacións finais

ESPAÑA

1. O Comité examinou o informe inicial de España (CRC/OPSC/ESP/1) na súa 1277ª sesión (véxase CRC/C/SR.1277), celebrada o 1º de outubro do 2007, e, na súa 1284ª sesión, celebrada o 5 de outubro do 2007, aprobou as seguintes observacións finais.

A. Introducción

2. O Comité acolle con beneplácito a presentación do informe inicial do Estado Parte, aínda que lamenta a súa demora. O Comité reconece o diálogo construtivo establecido cunha delegación multisectorial de alto nivel.

3. O Comité recórdalle ao Estado Parte que as presentes observacións finais se deberían ler conxuntamente coas súas observacións finais anteriores aprobadas en relación co segundo informe periódico do Estado Parte o 4 de xuño do 2002 (CRC/C/15/Add.185), e coas observacións finais aprobadas en relación co informe inicial presentado de conformidade co Protocolo Facultativo relativo á participación de nenos nos conflitos armados (CRC/C/OPAC/ESP/CO/1), o 5 de outubro do 2007.

I. DIRECTRICES XERAIS

A. Aspectos positivos

4. O Comité observa con recoñecemento:
 - a) Que os tratados internacionais de dereitos humanos formen parte da lexislación nacional e poidan ser aplicados polos tribunais nacionais;
 - b) Que se emendou o Código Penal do 2004 incluíndo disposicións sobre a prohibición da utilización de nenos na pornografía;
 - c) Que se aprobou un Plan de Acción Nacional contra a explotación sexual da infancia para o período 2001-2005 e que se decidiu ampliálo aprobando un segundo Plan de Acción Nacional para o período 2006-2009.
5. O Comité encomia así mesmo a adhesión do Estado Parte a instrumentos internacionais relacionados co Protocolo Facultativo ou a súa ratificación deses instrumentos, a saber:
 - a) O Convenio da OIT sobre as peores formas de traballo infantil de 1999 (Convenio N.º 182), o 2 de abril do 2001;
 - b) O Protocolo para previr, reprimir e sancionar o comercio de persoas, especialmente mulleres e nenos, que complementa a Convención das Nacións Unidas contra a Delincuencia Organizada Transnacional, o 1º de marzo do 2002;
 - c) O Protocolo Facultativo da Convención sobre os Dereitos do Neno relativo á participación de nenos nos conflitos armados, o 8 de marzo do 2002.

B. Principios xerais relativos á Convención sobre os Dereitos do Neno (artigos 2, 3, 6 e 12)

6. Preocúpalle ao Comité que non se tivesen en conta nunha medida suficiente os principios xerais da Convención sobre os Dereitos do Neno ao formular e aplicar as medidas adoptadas polo Estado Parte en virtude do Protocolo Facultativo da Convención relativo á venda de nenos, á prostitución infantil e á utilización de nenos na pornografía. Preocúpalle, en particular, ao Comité que non se lle outorgue a debida consideración á non discriminación contra nenos estranxeiros non acompañados que foron vítimas do comercio de persoas.
7. **O Comité recomenda que os principios xerais da Convención sobre os Dereitos do Neno, en particular o dereito do neno á non discriminación, se inclúan en todas as medidas do Estado Parte encamiñadas a aplicar as disposicións do Protocolo Facultativo sobre a venda de nenos, a prostitución infantil e a utilización de nenos na pornografía, incluídas as actuacións xudiciais ou administrativas.**

II. DATOS

8. O Comité toma nota da intención do Estado Parte de establecer unha base de datos central para documentar as violacións recollidas no Protocolo Facultativo. No entanto, preocúpalle a falta actual de datos divididos por idade, sexo, grupo minoritario e orixe en relación coa prevalencia da venda e do comercio de nenos, da prostitución infantil e da utilización de nenos na pornografía.

9. O Comité recomenda que o Estado Parte estableza unha base de datos central para rexistrar as violacións e asegurar que os datos relativos aos ámbitos incluídos no Protocolo Facultativo, divididos, entre outros factores, por idade, sexo, grupo minoritario e orixe, se reúnan e analicen de xeito sistemático, pois constitúen instrumentos indispensables para avaliar a execución das políticas.

III. MEDIDAS XERAIS DE APLICACIÓN

Coordinación e avaliación da aplicación do Protocolo Facultativo

10. O Comité acolle con beneplácito o establecemento do Observatorio dos Dereitos do Neno, observatorio intersectorial do respecto dos dereitos dos nenos integrado por autoridades nacionais e rexionais e organizacións non gobernamentais (ONG), para a coordinación de políticas. Con todo, sinala que segue a ser insuficiente a cooperación entre a administración central e as comunidades autónomas.

11. O Comité alenta o Estado Parte a proseguir e a reforzar o labor do Observatorio dos Dereitos do Neno e a mellorar a cooperación entre a administración central e as comunidades autónomas para asegurar que todas as rexións autónomas cumpran de forma cabal o Protocolo Facultativo.

Plan de Acción Nacional

12. O Comité acolle con beneplácito a elaboración e avaliación do primeiro Plan de Acción Nacional contra a explotación sexual comercial, así como a aprobación dun segundo Plan de Acción Nacional para o período 2006-2009. Así e todo, preocúpalle que o Plan non abranga todos os ámbitos do Protocolo Facultativo, non conte con recursos abondos para a súa execución e se distribuíse de maneira desigual entre as partes interesadas, como son as autoridades locais das rexións autónomas e os profesionais que traballan con e en favor dos nenos.

13. O Comité recomenda que o Estado Parte reforce a aplicación do segundo Plan de Acción Nacional contra a explotación sexual comercial da infancia abordando todos os ámbitos do Protocolo Facultativo e asegurando que na súa execución se dispoña de recursos abondos e haxa un alto grao de participación da sociedade civil e dos nenos nas actividades do plan, así como na súa avaliación. O Comité recomenda así mesmo que o Estado Parte mellore e amplíe os seus esforzos por difundir o Plan entre os interesados, en particular as autoridades locais das comunidades autónomas e os profesionais que traballan con e en favor dos nenos.

Difusión e capacitación

14. O Comité observa con recoñecemento que o Estado Parte levou a cabo actividades e iniciativas de capacitación e concienciación colaborando con ONG en relación coas disposicións do Protocolo Facultativo, mais preocúpalle que a incidencia crecente da explotación sexual comercial da infancia pon de manifesto a necesidade dunha maior concienciación con fins de prevención e dunha capacitación adecuada dos profesionais.

15. O Comité recomenda que o Estado Parte prosiga e reforce a educación e capacitación, de forma sistemática e sensible ao xénero, acerca das disposicións do Protocolo Facultativo en todos os grupos de profesionais que traballan con nenos vítimas dos abusos que abarca o Protocolo.

16. O Comité recomenda, así mesmo, que o Estado Parte:

- a) **Dea a coñecer amplamente as disposicións do Protocolo Facultativo, en particular aos nenos, ás súas familias e comunidades, entre outras cousas mediante os programas de ensino e as campañas de sensibilización a longo prazo;**
- b) **Promova, de acordo co parágrafo 2 do artigo 9 do Protocolo, a sensibilización do público en xeral, incluídos os nenos, mediante a información por todos os medios apropiados e a educación e capacitación acerca das medidas preventivas e os efectos prexudiciais dos delitos a que se fai referencia no Protocolo, entre outras formas alentando a comunidade e, en particular, os nenos e os nenos vítimas, a participaren en tales tipos de programas de información, educación e capacitación;**
- c) **Siga cooperando coas organizacións da sociedade civil e os medios de difusión, e apoiando as súas actividades de concienciación e capacitación relacionadas coas cuestións en que se centra o Protocolo.**

Asignación de recursos

17. Preocúpalle ao Comité que se asignasen recursos insuficientes á execución do Plan de Acción Nacional contra a explotación sexual comercial da infancia e á asistencia xurídica e física e ás medidas de recuperación psicolóxica das vítimas.

18. O Comité alenta o Estado Parte a intensificar os seus esforzos por proporcionar asignacións orzamentarias suficientes para a coordinación, prevención, promoción, protección, atención, investigación e represión respecto dos actos mencionados no Protocolo Facultativo, mesmo asignando recursos humanos e financeiros para executar os programas relativos ás súas disposicións, en particular o Plan de Acción Nacional contra a explotación sexual comercial da infancia. Así mesmo, o Comité recomenda que o Estado Parte lles asigne recursos abondos ás autoridades competentes e por medio das ONG e da sociedade civil para a asistencia xurídica e física e a recuperación psicolóxica das vítimas.

**IV. PREVENCIÓN DA VENDA DE NENOS, DA PROSTITUCIÓN INFANTIL
E DA UTILIZACIÓN DE NENOS NA PORNOGRAFÍA
(ARTIGO 9, PARÁGRAFOS 1 E 2)**

**Medidas adoptadas para previr os delitos a que se fai referencia
no Protocolo Facultativo**

19. O Comité acolle con beneplácito as iniciativas encamiñadas á acción preventiva, como a introdución de medidas para denunciar a utilización de nenos na pornografía en Internet, aínda que lamenta que a documentación e a investigación non afonden nas causas fundamentais, na natureza e no alcance da explotación sexual dos nenos, incluída a prostitución e utilización destes na pornografía.
- 20. O Comité recomenda que o Estado Parte asigne recursos orzamentarios para as medidas preventivas que se teñen que aplicar en colaboración con UNICEF, coa OIT/IPEC, coas ONG e coas organizacións da sociedade civil. Así mesmo, o Comité alenta o Estado Parte a reunir documentación adicional e a levar a cabo investigacións máis sensibles ao xénero acerca da natureza e do alcance da explotación sexual comercial da infancia, incluída a prostitución e utilización dos nenos na pornografía, para determinar as causas fundamentais dos problemas, a súa magnitude e as medidas de prevención.**
21. O Comité acolle con beneplácito as considerables iniciativas adoptadas polo Estado Parte para impedir o turismo sexual, incluído o recoñecemento oficial do Código de Conduta elaborado pola Organización Mundial do Turismo sobre a protección dos nenos contra a explotación sexual nas viaxes e no turismo. Malia todo, o Comité observa que a industria do turismo, así como o público en xeral, deben cobrar máis conciencia deste problema.
- 22. O Comité recomenda que o Estado Parte adopte novas medidas para impedir o turismo sexual, en particular asignándolle fondos adicionais para ese fin á autoridade nacional de turismo. O Estado Parte tamén debería, por medio das autoridades competentes, reforzar a cooperación coa industria do turismo, coas ONG e coas organizacións da sociedade civil para promover o turismo responsable, difundindo o Código de Conduta entre os empregados da industria do turismo e levando a cabo campañas de concienciación dirixidas expresamente aos turistas.**
23. Preocúpalle ao Comité que a idade relativamente baixa para o consentimento sexual, os 13 anos de idade, volva os nenos máis vulnerables á explotación sexual.
- 24. O Comité recomenda que o Estado Parte considere a posibilidade de elevar a idade de consentimento sexual para brindar unha maior protección contra os delitos que se recollen no Protocolo Facultativo.**

**V. PROHIBICIÓN DA VENDA DE NENOS, DA PROSTITUCIÓN INFANTIL
E DA UTILIZACIÓN DE NENOS NA PORNOGRAFÍA E ASUNTOS
CONEXOS (ARTIGO 3, PARÁGRAFOS 2 E 3 DO
ARTIGO 4 E ARTIGOS 5 A 7)**

Leis e regulamentacións penais vixentes

25. O Comité acolle con beneplácito as emendas introducidas no Código Penal no 2004 polas que se incluíron disposicións sobre a prohibición da utilización de nenos na pornografía, incluída a posesión dese material. O Comité lamenta que aínda non se incorporasen cabalmente no Código Penal algunhas disposicións do artigo 3 do Protocolo, en particular as relativas ao tráfico e á venda de nenos, así como unha definición da utilización de nenos na pornografía. O Comité tomou nota da información proporcionada pola delegación de que o Parlamento está a estudar un proxecto amplo de reforma legal.

26. O Comité recomenda que o Estado Parte axilice a tramitación do proxecto de reforma legal e axuste plenamente o seu Código Penal aos artigos 2 e 3 do Protocolo Facultativo, incluídas as disposicións sobre a remuneración e a indución indebida para obter o consentimento (apartado a) do artigo 2 e inciso ii) do apartado a) do parágrafo 1 do artigo 3). Así mesmo, o Comité recomenda que o Estado Parte adopte as medidas necesarias para definir e penalizar adecuadamente o comercio de persoas de conformidade co Protocolo para previr, reprimir e sancionar o tráfico de persoas, especialmente mulleres e nenos, que complementa a Convención das Nacións Unidas contra a Delincuencia Transnacional Organizada. Para rematar, o Comité recomenda que o Estado Parte considere a posibilidade de ratificar o Convenio para a Acción contra o comercio de seres humanos (2005) e a Convención sobre a Ciberdelincuencia (2001) do Consello de Europa ou de adherirse a eles.

Axuizamentos

27. O Comité toma nota dos esforzos realizados no Estado Parte por investigar casos e axuizar a responsables do delito de utilización de nenos na pornografía, pero preocúpalle que se dediquen recursos insuficientes á investigación da prostitución infantil e da venda de nenos.

28. En vista da elevada incidencia da utilización de nenos na pornografía en España, o Comité recomenda que o Estado Parte redobre os seus esforzos por investigar e axuizar os responsables deses delitos e que asigne máis recursos para detectar e investigar os delitos de prostitución infantil e de venda de nenos.

Xurisdición

29. O Comité acolle con beneplácito a afirmación do Estado Parte de que os delitos recollidos no Protocolo Facultativo están suxeitos a xurisdición extraterritorial e ao principio de xustiza universal e, en particular, que o axuizamento non depende de que o responsable do delito sexa español ou resida en España ou de que o acto estea tipificado como delito no Estado onde se cometeu. Así e todo, o Comité lamenta a falta de información relativa aos casos respecto dos cales fixo efectiva a súa xurisdición o Estado Parte.

30. O Comité recomenda que o Estado Parte adopte todas as medidas prácticas necesarias para facer efectiva a súa xurisdición sobre os delitos segundo o previsto no artigo 4 do Protocolo Facultativo.

Extradición

31. O Comité lamenta que, para a extradición, os actos se deban considerar delito nas lexislacións de ambos os países.

32. O Comité recomenda que o Estado Parte asegure que na lexislación nacional non exista a dobre tipificación penal con fins de extradición para o axuizamento de responsables de delitos cometidos no estranxeiro.

VIN. PROTECCIÓN DOS DEREITOS DOS NENOS VÍTIMAS (ARTIGOS 8 E 9, PARÁGRAFOS 3 E 4)

Medidas adoptadas para protexer os dereitos e intereses dos nenos víctimas de delitos prohibidos no Protocolo Facultativo

33. Preocúpalle ao Comité que haxa delitos recollidos no Protocolo Facultativo que non se detectan e cuxas vítimas non se identifican. Lamenta, así mesmo, a insuficiencia das medidas interdisciplinarias de reinserción social e recuperación física e psicosocial dos nenos vítimas.

34. O Comité recomenda que o Estado Parte:

- a) **Adopte todas as medidas necesarias para asegurar que os nenos vítimas e testemuñas de calquera delito recollido no Protocolo Facultativo sexan protexidos en todas as etapas do proceso penal de conformidade co artigo 8 do Protocolo Facultativo;**
- b) **Lles asigne recursos financeiros e humanos abondos ás autoridades competentes para melloraren a representación letrada dos nenos vítimas;**
- c) **Preste apoio para que se estableza unha liña telefónica directa gratuíta á que poidan acceder os nenos;**
- d) **Garanta que todos os nenos vítimas dos delitos recollidos no Protocolo Facultativo teñan acceso a procedementos adecuados para obterem, sen discriminación das persoas legalmente responsables, reparación polos danos sufridos, de conformidade co parágrafo 4 do artigo 9 do Protocolo Facultativo;**
- e) **Asegure que se reserven recursos para reforzar a reintegración social e as medidas de recuperación física e psicosocial de conformidade co parágrafo 3 do artigo 9 do Protocolo Facultativo, en particular proporcionándolles asistencia interdisciplinaria aos nenos vítimas;**
- f) **Presuma, en caso de dúbida, que as vítimas máis novas de explotación sexual son nenos e non adultos;**

- g) Asegure que os intereses superiores do neno sexan unha consideración primordial e tamén se teñan en conta ante a decisión de repatriar un neno.**

35. O Comité acolle con beneplácito os esforzos realizados polo Estado Parte para protexer os dereitos dos nenos vítimas nas actuacións xudiciais.

36. O Comité alenta o Estado Parte a guiarse polas Directrices sobre a xustiza en asuntos concernentes aos nenos vítimas e testemuñas de delitos (Resolución 2005/20 do Consello Económico e Social) e insta, en particular, a:

- a) Permitir que as opinións, necesidades e preocupacións dos nenos vítimas se presenten e examinen nos procedementos que afectan os seus intereses persoais;**
- b) Usar procedementos que atendan as necesidades dos nenos co fin de preservalos de dificultades durante o proceso xudicial, especialmente celebrando as entrevistas con nenos en salas especiais e aplicando métodos especiais de interrogatorio, e reducindo o número de entrevistas, declaracións e audiencias.**

37. Para rematar, o Comité insta o Estado Parte a ter en conta as recomendacións formuladas polo Comité nas súas observacións finais de 2002 (CRC/C/15/Add.185, parágrafo 46), na súa Observación xeral N.º 6 (2005), en particular os parágrafos 50 a 53, sobre o tratamento aos nenos non acompañados ou separados da súa familia fóra do seu país de orixe, así como as recomendacións formuladas polo Comité para a Eliminación da Discriminación contra a Muller en 2004 (A/59/38, parágrafo 377).

VII. ASISTENCIA E COOPERACIÓN INTERNACIONAIS

Asistencia internacional

38. O Comité acolle con beneplácito o apoio prestado polo Estado Parte aos proxectos de cooperación internacional relativos á aplicación do Protocolo Facultativo en varios países e insta a aumentar os seus esforzos nese ámbito.

Aplicación da lei

39. O Comité observa que non se proporcionou información abonda respecto da asistencia e da cooperación que presta o Estado Parte en todas as etapas dos procedementos penais en caso de delito, como se establece no parágrafo 1 do artigo 3 do Protocolo Facultativo, concretamente nas actividades de detección, investigación, axuizamento, sanción e extradición.

40. O Comité alenta o Estado Parte a proporcionar información máis detallada respecto diso no seu próximo informe.

VIII. SEGUIMIENTO E DIFUSIÓN

Seguimento

41. O Comité recomenda que o Estado Parte adopte todas as medidas que correspondan para asegurar que as presentes recomendacións se apliquen de xeito cabal, entre outras cousas, transmitíndollelas aos ministerios gubernamentais competentes, ao Congreso e ás autoridades departamentais e locais das rexións autónomas para que as examinen apropiadamente e adopten as medidas que correspondan.

Difusión

42. O Comité recomenda que o informe e as respostas presentadas por escrito polo Estado Parte e as recomendacións conexas (observacións finais) aprobadas polo Comité se dean a coñecer de modo amplo, aínda que non exclusivamente, por Internet ao público en xeral, ás organizacións da sociedade civil, aos medios de comunicación, ás asociacións xuvenís e aos grupos de profesionais, co fin de xerar debate e sensibilización sobre a Convención, a súa aplicación e o seu seguimento. Así mesmo, o Comité recoméndalle ao Estado Parte que difunda amplamente o Protocolo Facultativo entre os nenos e os seus pais, entre outras cousas mediante os plans de estudos e a educación en materia de dereitos humanos.

IX. PRÓXIMO INFORME

43. De acordo co parágrafo 2 do artigo 12, o Comité pídelo ao Estado Parte que inclúa máis información sobre a aplicación do Protocolo Facultativo no vindeiro informe periódico que presente, conforme ao artigo 44 da Convención sobre os Dereitos do Neno.
